

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETESI ÁR:
Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
BITTERMANN SÁNDOR.

Kiadótulajdonos:
BITTERMANN NÁNDOR.

Hirdetéseket és nyiltéri közleményeket
a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Díszpolgári oklevelek átadása.

Zombor, 1906. nov. 10.

Zombor sz. kir. város törvényhatósági bizottsága annak idején a nemzeti küzdelemben szerepelt elévülhetetlen érdemeik elismerésül gróf Andrássy Gyula m. kir. belügy-, Kossuth Ferenc m. kir. kereskedelemügyi, gróf Apponyi Albert m. kir. vallás- és közoktatásügyi és gróf Zichy Aladár őfelsége személye körüli m. kir. minisztert díszpolgárokra választotta meg.

A díszpolgári okleveleket — mint mult számunkban jeleztük — a küldöttség folyó hó 9-én az országházban délelőtt 11 órakor adta át Kossuth Ferencnek és gróf Andrássy Gyulának. Zichy Aladár gróf és Apponyi Albert gróf a díszpolgári oklevelek átadásánál egyéb bokros elfoglaltságuk miatt nem jelenhettek meg.

A küldöttséget apatini Fernbach Károly főispán vezette. Tagjai voltak: Hauke Imre polgármester, dr. Balogh Ernő, Fernbach Péter, Fernbach József országgyűlési képviselők, Koczár Zsigmond kir. tanácsos, dr. Thurszky Zsiga

ügyész, Gyurisits György főjegyző, dr. Fratricsevits Aszt Vince, dr. Mayer Nándor, Henneberg Sándor, dr. Falcione Árpád és Vértesi Károly ügyvédek, Mérő Ignác a zombori függetlenségi párt elnöke, Buday Gergely, Radicsevits Sándor, Bosnyák Tóbiás, Frey Imre, Sztrilich Zsigmond nagybirtokos, bizottsági tagok és Gubitza György.

Fernbach Károly főispán a következő átgondolt és lendülettel előadott szép beszéddel mutatta be a küldöttség tagjait:

„Kegyelmes uraim! Zombor szab. kir. város kiküldötteit van szerencsém kegyelmes uraimnak bemutatni. A nagy nemzeti küzdelemben Zombor is azon városok közé tartozott, amelyek azt végig küzdötték becsülettel; megszakitott Zombor városa minden összeköttetést az alkotmányunkat összetiporni akaró kormányval, nem adott sem vért, sem anyagi áldozatot. A jog mi mellettünk volt, a nemzet mellett, a hatalom pedig alkotmányunk ellen küzdő kormány mellett és annak a közegeinél. A mi városunk lelkes lakossága is talán kénytelen lett volna az erőszaknak engedni és nem lett volna oly nagy bátorsága tovább küzdeni, ha nem látta volna azt, hogy a nemzet vezérei, ti Kegyelmes Uraim megrettenés nélkül küzdötök értünk és kedves hazánkért. Ennek a városnak polgárai, hogy hálájukat lerójják

irányotokban, megválasztottak benneteket díszpolgáruivá. Kérem a t. polgármester urat, hogy ezen okleveleket átadni sziveskedjék.”

Ezután Hauke Imre polgármester lépett előre és a miniszterekhez a következő beszédet intézte:

„Nagyméltóságú Miniszter Urak! Mélyen t. díszpolgáruink! Nekem jutott ime a kiváló szerencse, hogy ezen diszes küldöttséggel megjelenve Nagyméltóságoknak kegyes tudomására hozzam, miszerint Zombor szab. kir. város közönsége tisztikarával együtt ezen nemzetiséglakta városban is a nemzeti küzdelemben kivette részét és elment a végső határig; aggodó hazafias érzéssel kísérte ama nagy és nemes hazaszeretettel megvívott küzdelmet, amelyek hivatva voltak ősi ezredéves alkotmányunkat az ellene tört ádáz áramlattal szemben megvédeni és azt megerősítve, régi erejébe visszaállítani. Ezen gigászi küzdelmekben is az ért nagy sérelmek és méltatlanságok közepette mindenkor örömmel azt láttuk, hogy Nagyméltóságok, mint nemzetünk kimagasló nagy férfiai, a legbehatóbban működtek közre; igaz, hazafias lelkesedéssel vették ki részüket, vállalva megvíván e fontos harcot a nemzet igazát diadalra vitték, szent ügyünk fenségesen győzedelmeskedett. Igen, Nagyméltóságoknak, mint vezérharcosok tántoríthatatlan hazafiságának köszönhetjük azt, hogy veszélyeztetett alkotmányunk újra helyreállott. Mindezeknek elismerésül és hogy a nagy hazafiai

A „BÁCSKA“ TÁRCÁJA.

A kuruc hősök hamva mellől.

— A „Bácska“ eredeti tárcája. —

Irta: **Vértesi Károly.**

(Vége.)

Eger biboros főpapja reszkető hangon Te Deum-ot intonál. Rázeng az énekkar. Csak-hogy itthon vagy jó Rákóczi! Örömeztőbb élünk az országban. Mise alatt 120 tagból álló zene- és énekkar. Hol van az a fejedelem, akit idők multán ország hosszat temetnek, haló porában így tisztelnek meg?!

A Deák-téri, Thököly gyászszertartását a zombori küldöttségnek az a része, mely Kassára is ment, nem nézhette meg, mert utra készült. A főispán, Kassán, sok szépet mondott erről, különösen Scholez Gusztáv bánya-kerületi püspök magas szárnyalású beszédéről.

A hamvak utja milyen diadalmenet volt, azt legjobban láttuk a feldiszített indóházaknál, ahol lázas tevékenységgel munkálkodtak, habár úgy látszott, mintha minden készen volna már. No még ezt, no még azt csinálták rajta, igazították szebbre, jobbra, hatásosabbra. Vajha lefényképeztetnék valamennyit. Virág,

lombfűzér, zászlódisz, pazar sok szín, mintha a tavasz érkezése volna, pedig küszöbön a halottak napja, az utolsó virágok pusztulása. De ez a nap Hatvanban, Füzés-Abonyban, Miskolcon, Sárospatakon, Sátoraljaujhelyen és a közbeeső kisebb állomásokon, nem a halott hősök napja, hanem az emlékezetük feltámasztásának az allelujás napja.

Kassa tudvalevőleg csak meghatározott kis számú küldöttségeket fogadhatott, szálláshatott el, törvényhatóságoként ugy 3—4-et.

A megye részéről itt megjelentek Fernbach Károly vezetése mellett: Márton Mátyás ókanizsai prépost és Kovács Huszka Ferenc óbecsei plébános, Zombor város részéről: Hauke Imre polgármester, (akinek ugyancsak kijutott a tudakozódásból, vasuton és mindenütt), Mérő Ignác, a függetlenségi párt elnöke és e sorok írója. Késmárkon is ezek a küldöttségi tagok voltak.

Kassára megérkeztünk október 28-án este. Ezt az őt kuruc várost 31 év előtt láttam, tartózkodtam benne utazás alkalmával néhány napig. Hogy feléptült, hogy megszépült! Benne csak az évszázados dómra és a Hernád vizére ismertem rá, kissé a főutcára.

Sokat kellett kérdezősködni. Különös, a legtöbbször azt mondják, a harmadik ház vagy pedig az utca végén, ha valami távolabban volt.

A felvidéki legszebb város, drága város is volt ezuttal. Bizonyára, mert elfolyt utca-hosszan sok olaja. Amit a réven vesztett, behozni akarta a vámon.

Az élelmiszerek árai borsosak voltak. A Rákóczi arképes étlap szerint: Pörkölt vagy gulyás reggel 1 kor., máskor 60 fillérrel több. Leves 30 fill. Marhahus, főzelék 1—1 kor. Halak, vadak, sülték 1 kor. 60 fill. Tészta 1 kor. Sajt 60 fill. Fél liter asztali bor 1 kor. Egy pobár sör 30 fill. Asványviz 60 fill. Szikviz 30 fill. Siettek is, meg nem is az emberek, vendégek az asztaltól felkelni, de minden eshetőségre, a falra kitették ezt a hirdetést: „Ha jóllaktunk, fizessünk és adjunk helyet másoknak!“ A szomjas emberek nem vették komolyan magukra. Tele voltak mindig a Schalkház éttermei. Nő, sok, sok, sok. Megismerhettük a kassai szépnemet. A rövid ruhásoknak, mintha az ünnepélyes napokra, külön engedélyük lett volna a mamától, aki maga is szeret még udvaroltatni magának.

Elmondhatjuk, emlékezetes szép napok

erényekkel tündöklő férfiakat még szorosabb kötelékkel magához fűzze, városunk lakossága érzelmének, azon kiváló nagy tiszteletének és mélyen ragaszkodó bizalmának, melylyel Nagyméltóságok iránt viseltetik, külsőleg is méltó kifejezést kívánván adni, Nagyméltóságokat a hála, tisztelet és szeretet tanujelül és ezen dicső küzdelemnek örök emlékezetül Zombor sz. kir. város törvényhatósága vallás és nemzeti különbség nélkül egyhangulag és közlekedéssel városunk diszpolgárai sorába iktatta. (Éljenés.) Fogadják és vegyék ime át Nagyméltóságok úgy társaik, gróf Apponyi Albert és gróf Zichy Aladár részére is ezen diszokleveleket, mely Nagyméltóságokat felruhazza mindazon jogokkal és kiváltságokkal, amelyeket Zombor szab. kir. város diszpolgárai eddigelé élveztek, avagy a jövőben élvezni fognak. Őszinte szívvel s most már polgártársi tisztelettel azt kívánjuk, hogy ezen diszpolgárságot Nagyméltóságok jó erőben és egészségben édes hazánk függetlenségének kivására (Éljenés) az emberi kor legvégső határáig élvezhessék.

A felzúgó éljenés lecsillapulta után Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter köszönte meg az ő és a többi minisztereknek Zombor város diszpolgáiraivá történt megválasztásukat a következő beszéddel:

„Tisztelt uraim! Ugy a jelenlevő Andrássy Gyula gróf tisztelt barátom nevében, mint a magaméban és — hivatalos kötelességeik teljesítése miatt távollevő — Apponyi Albert gróf és Zichy Aladár gróf nevében, hálás köszönetet mondok azért a megtisztelésért, amelyben minket részesítettek. Ugy érezzük, hogy a közpályán működő férfiaknak, kiket más cél nem vezet, mint a haza javának előmozdítása és akiknek erős elhatározása hazájuk iránt érzett kötelességeket teljesíteni, minden önzés nélkül, az ilyen férfiaknak nagyobb jutalom nem adható, mint az, hogy ha polgártársai elismerésüket fejezik ki irántuk. Ezt a jutalmat önök megadták ma nekünk, tisztelt barátaim! Elismerték azt, hogy mi sikeresen védelmeztük meg édes hazánk alkotmányát nehéz napok között (Ugy van!) és bebizonyították azt, amire nem lehet eléggé nagy súlyt

vetni, hogy bármilyen nézeteltérések is vannak magyar emberek között, midőn veszélyben van a haza, az igaz magyarok megtudják találni azt a módot és teret, amely módon és amely téren együtt működhetnek szívvel és lélekkel. Együtt működünk a harcok közepette, akkor, midőn mint erős és legyőzhető ellenzék működünk a törvénytírók koránnyal szemben és együtt működünk ma is a tevékenység és alkotás terén, mert mindnyájunkat csak egy cél vezet, édes hazánk megerősítése és a múlt óriás mulasztásainak pótlása. (Ugy van! Éljen!) Tisztelt uraim! Bármily különbségek is választanak el minket, egyek vagyunk egyben, abban, hogy ki akarjuk építeni a magyar államiaságot és Isten segítségével és a magyar haza fiainak bizalmával és erős támogatásával hisszük s reméljük, hogy célunkat el fogjuk érhetni. Szívemből köszönöm a magam és minisztertársaim nevében a nagy megtisztelést, melyben részesítették.”

Az elhangzott beszéd után a miniszterek a küldöttség összes tagjaival kezét fogtak és átvették a csinos kiállítású diszpolgári okleveleket és rövid barátságos beszélgetés után a küldöttség tagjai a „Kontinental“ szálloda külön termébe vonultak, ahol Fernbach Péter városunk országgyűlési képviselője Kossuth Ferenc tiszteletére fényes ebédet adott, amelyre hivatalos volt a küldöttség valamennyi tagja.

Az ebéd alatt dr. Thurszky Zsiga ügyész meglehangú, szép beszéddel üdvözölte a vezért és Zombor város új diszpolgárát, amelyre Kossuth Ferenc a következő beszéddel válaszolt:

„Tisztelt uraim! Tulajdonképpen ma születtem és én vagyok Zombor városának legifjabb polgára. Csak hogy csodálatos gyermek vagyok ám. Míg más gyermek rendszerint sirva jön a világra, addig ime, én nem sírok, hanem örvendek. Örvendek azon, hogy olyan férfiak között ülhetek, akik hűk maradnak mindig elveikhez. Ezek közé tartozom én is, ezek között mindig jól érzem magam. Ezek-

nek a férfiaknak köszönheti az ország, hogy a legsúlyosabb pillanatokban is a hazafiság érzése győz. (Élénk helyeslés és éljenés.) De ne beszéljünk mindig komoly dolgokról. Elvégre fehér asztalnál ülünk és én épen azt veszem észre, hogy tulajdonképpen még sem vagyok egészen bácskai, mert a bor mellett a vizet is szeretem. (Élénk derűtség.) De mindegy, akár bort iszom, akár vizet, azt a derék bácskaiak egészségére iszom. (Lelkes éljenés.)

Az ebéd igazi bácskai módon a legvidámabb hangulatban késő estig eltartott.

A főgimnáziumi iskolaorvos.

(Válasz a Bácsmegyei Függetlenség-nek.)

Ismét kiszörkesztettek. Ezuttal a Bácsmegyei Függetlenség-nek valamelyik honnemtő cikkirója szisszen fel azon hallatlan jogtalanságon, hogy én a zombori állami főgimnázium növendékeinek a rossz fogait kihuzogatom.

Nem védekezésül válaszolok a támadásra, mert személyeskedő volta olyan szembetűnő és olyan értelemnélkül szűkölködő, hogy vele szemben védekezni majdnem olyan nevetséges, mint amilyen nevetséges az egész cikkecske. Nyilatkozom csupán azért, mert úgy vélem, hogy ezt az iskola érdeke kívánja.

Azt kérde cikkiró, hogy mi jogon és milyen utasítás alapján huzom ki *egészségügyi előadásaim (!)* közben a növendékek rossz fogait.

Hálás köszönettel tartozom a cikkirónak azért a kegyes engedményért, hogy szerinte is a növendékeknek csak rossz fogait huzom ki. Mert amilyen tájékozottsággal és igazságszeretettel pertraktálja az ügyet, örülöm kell, ha azt nem mondja, hogy az ifjúságnak egészséges fogait ráncigálom ki.

Nem felel meg a valóságnak az, hogy *egészségügyi előadásaim (!)* közben végzem a foghuzásokat. Az *egészségtani* óra nem arra való, hogy az alatt a növendékeknek orvosi segílyt nyujtsunk, hanem arra való, hogy az ifjúságot az egészségtannal a középiskolák számára megszabott keretben megismertessük.

Az inkriminált foghuzásokat máskor végzem. Minden tanév elején általános orvosi vizsgálatot tartunk — a tanulóifjúság körében. E

és esték! A női diszkrét kitétek ezuttal a férfi diszkrétetek, ragyogtak és viritottak szivárványos színekben, magyaros pompával. A fiatalok, nyalka csatlósok bizonyára több női szívet esatoltak magukhoz.

Fáradtak vagyunk, még sem akarunk nyugalomra térni, mert tele van a szem. A látványt nem tudjuk kielégíteni. Ilyen tündéri fényben talán sohasem kápráztatott Kassa.

Felvirradt a nagy nap, október 29-ét jelezte a naptár, hétfői napot.

Rövid álom után felszerkenünk, az öltözködés is több időbe kerül, mint máskor. Igazán megérezzük, hol szorít a csizma. Elhagyjuk a katonai egyszerű fekhelyünket a pénzügyigazgatási épületben, hogy inkább korábban, mint később jussunk a helyünkre. Vágtat a kocsis, míg a rendőr más irányba nem tereli. Forduláskor, majd kifordít a víz folyás utszéli mélyítésébe.

Együtt vagyunk az indóházi ravatalos sátorban. Meghallgatjuk Thalys Kálmán hosszú beszédét, szépen szolt a lelkes kuruc, ha valaha, úgy most, szíve mélyéből szónokolhatott, mikor befejezetten látta érdemes munkáját, mely sok éjjelének a nyugalmas óráját vette el.

Megyünk a templomba, ahol Rákóczi sokszor imádkozott. Legszebb építkezésű dómja hazánknak, ábitat szállja meg a belépőt.

Fényes a díszmenet, mintegy ezer lovas, ötször anyi gyalogos, zászló-erdőben haladunk, diszkapukon — Vajdahunyad és Rákóczi korabeli stílus — megyünk át a Hernád hídján, dalárdák éneke, harangok zugása, tarackok döngése, kuruc földön megható. Megismerjük a megyei és városi zászlókat. A kurucok ivadékai képeznek sorfalat. Az árbocokon cimerek és pajzsok. Mindenütt házdiszítés. Nem győz a szem nézni.

Szebb és meghatóbb, mint a kozmopolita Budapesten volt. Abaujmegeye lekete gatyás 300 lovasa, Máramaros megye népies küldöttsége hosszuszörű birkabőr köpönyegükben, a bányászok, a mecenréfi banderium stb. a bácskaiak szemében új látványosság. Mindez ujjal mutat arra, milyen kedvelt ember volt a vármegyében Rákóczi, a kuruc vezér, a népnek atyja, segítője, istápoló támogatója, aki sohasem vett, mindig csak adott. Szentté lehetne avatni a jólelkű, jámbor és ájtatos, istenes embert.

Az egyházi szertartás nagyon fényes

volt, összesereglett mintegy 350 katolikus pap és sok evangélikus Fischer Colbrie Ágost kassai segédpüspök mondta a gyászmisét, mellette még hét, e vidékbeli püspök celebrált. Rómában sem láttam Szt Péter Pál napján Szt. Péter templomában ilyen fényes szertartást.

Urfelmutatáskor megkondultak a harangok s meghajoltak adott jelre a banderidisták zászlói. Megindító jelenetek. Szívhez szóló dallamok Cherubini requiem-jében.

Abauj-Torna vármegye diszkozgyűlésére mentünk azután. Hatadásunk, utunk a népözönben szabadrá van téve.

Rakovszki Endre főispán megnyitó beszédet mond, Szalay László kassai képviselő ünnepi beszédet, amely alatt lehullt a fejedelem életnagyságu areképéről a lepel. Láttuk a magyarosan ritka szép vonásokat.

Boromisza Tibor szatmári püspök, kitűnő földinket szívélyesen üdvözöljük — a zomboriak és bácskaiak — a teremben. Örülve szorít kezét és kezdett velünk beszédet. Vendéglátását felajánlja, amit megköszönünk. Szíves üdvözlését küldi a zomboriaknak és bácskaiaknak.

Délután séta Kassa szebb utcáin. Aki

vizsgálat kiterjeszkedik a tanuló egész testének egészségi állapotára. Ha valami rendetlen séget észlelünk, annak megfelelő intézkedés történik. A ragályos betegségekben szenvedőket elkülönítjük, vagy ha szükséges, az iskolából a gyógyítás idejére kizárjuk. A fogyatékos látóképességben szenvedők megfelelő elhelyezéséről gondoskodunk, ahol célszerűnek tartjuk, szemüveget rendelünk. Se szeri se száma azon intézkedéseknek, melyeknek szükségére háromszáz ifju megvizsgálása közben egészségi érdekekből felmerül. Ezen intézkedések közé sorakozik az is, hogy a kisebb tanulóknál, rendszeren I. és II. osztályuknál, kiknél koruknak megfelelően a második fogzás folyamatban van, olyan tejfogakat, amelyek üszkös szételésben vannak és emiatt maguktól ki nem hullanak, eltávolítjuk, hogy az alatta fejlődő állandó fog kibontakozását ne gátolják.

Hogy mi jogon végzem e műtéteket? Azon a jogon, melylyel engem az orvostudományi oklevél felruház, ezen színtén nem mellékes lelkiismereti körülmény jogán is, hogy a fogászatot, mint speciális szaktudományt külön is elsajátítottam és gyakorlom és ami legfőbb, azon kötelességemnél fogva, melyet iskolaorvosi kinevezésem, illetőleg a közoktatásügyi miniszteriumnak az iskolaorvosok és az egészségügy tanácsok részére kiadott utasításai rám mérnek. Hogy jogom van hozzá, az kétségtelen! Nem jogról lehet itt szó, hanem kötelességteljesítésről. Igenis, én csak kötelességet teljesítek akkor, amidőn az orvosi felügyeletemre és gondozásomra bízott ifjuság egészségi érdekeit e részben is istápolom épp úgy, mint ahogy kötelességet teljesítek akkor, amidőn a közellátónak, vagy a messzelátónak szemüveget rendelék.

Ami cikkirónak azon aggodalmát illeti, hogy az iskolában az antisepsis be nem tartható, szolgáljon aggodalmaktól elgyötört lelkének megnyugtatóra és fogyatékos tudásának kibővítésére az, hogy ha az asepsis nem is, de éppen az *antisepsis* mindenütt, tehát az iskolában is betartható.

Egyébként minden tanév elején végzett munkámról felettes hatóságomhoz, az igazgatóságához és ennek útján a tankerületi főigazgatóhoz, a tanév végén pedig a közoktatásügyi

miniszterhez iskolaorvosi és egészségügytanári egész évi működésemről részletes és kimerítő jelentést teszek. És 15 év óta, amióta a zombori állami főgimnáziumnál az iskolaorvosi és egészségügyi állást betöltöttem, — működésem ellen kifogás nem tétetett.

Nem tulkapások azok, amiket cikkiró ur azoknak minősít, hanem a kötelességek jól értelmezett és lelkiismeretes teljesítése csupán. De ha lehet tulkapásról szó, akkor tulkapás az, amit cikkiró művel.

De különben is erős kétség fér ahhoz, hogy konkrét eset kapcsán valamely szülő a cikkiróhoz fordult volna panaszával. Ha a szülőnek ez irányban panasza lett volna oka, nem a cikkirónál keresett volna jogorvoslatot, aki azt meg nem szerezheti neki, hanem az intézet igazgatójánál, aki egyedül illetékes és képes az ilyen mű panaszoikat orvosolni. Ez azonban az állami főgimnázium igazgatójától nyert értesülésem szerint nem történt.

Azt azonban, hogy a névtelenség palástja előtt micsoda indulatok és célszavak lappanganak, nem tartom magamhoz méltónak kutatni. Élvezze az ismeretlenség biztonságát alatta ezután is akár örökké.

Dr. Feles Adolf.

* * *

Az igazság előtt minden egyébre való tekintettel megnyitjuk lapunk hasábjait. Aki az iskolaorvosi intézmény céljával és feladataival nem restelt megismerkedni, az méltán elcsodálkozhatik azon a tájékozatlanságon, melyről a támadó cikk tanuskodik. E nagyjelentőségű intézményt minden szülő és minden jó hazafi csak becsülheti és csak hálával adózhatik azoknak, kik az alamiznaszámba menő tiszteletdíj fejében becsületes munkájukkal az intézmény szükségességét és az iskolás gyermekek egészségére jótékony hatását igazolták. Az Esti Ujság 1901. évi 179. számában éppen a zombori állami főgimnáziumi iskolaorvosnak az intézet értesítőjében megjelent jelentése kapcsán következőleg ír:

„A tüdőbaj ellen való londoni kongresszusnak még akkor hire sem volt, amikor egy egyszerű iskolaorvos Zomborban, minden külső ösztökölés nélkül is, az odavaló gimnáziumnak vagy háromszáz diákját állandóan megfigyelte,

hogy megtudja, kevesbiti-e, vagy szaporítja a tüdőbajt az iskola. Föltűnő kivált az elmúlt iskolaévről való megfigyelése. Tüdőbaj és tüdőbajra való hajlamosság miatt hat tanuló kellett a torna alól fölmenteni. Évközben ismételte az iskolaorvos a diákság fölülvizsgálását és ekkor tüdőbaj beállása következtében még öt diákot kellett fölmenteni. A megbetegedések statisztikája szerint nem kevesebb, mint hét tanuló tüdőcsucsurut és gümőkór miatt hosszabb ideig, egyesek hónapokig nem voltak iskolában. Egy ifju pedig, alig tizenhat éves, tüdőbajban meg is halt.

Ime, egy uri iskolának, a zombori gimnáziumnak tüdőbajos képe az iskolaorvos jóvoltából, mert semmiféle utasítás nem kívánja az iskolaorvostól, hogy a tüdőbajos diákokra vigyázzon, s ha kívánná is, nincs minden iskolában iskolaorvos. Még az uri gimnáziumok közül is csak minden harmadik dicsekedhetik iskolaorvossal, minden egyéb iskola pedig soha hírét nem hallotta az iskolaorvosnak. A fővárosban van akárhány, nyolcszáz és ezer diákos polgári és elemi iskola, amely elkinldik iskolaorvos nélkül.

Talán a fővárosi levegő a benne uszkáló tégladarabokkal kedvezőbb az egészségnek, mint Zombor levegője, hogy ott kell az iskolaorvos? Vagy általában a zombori vidék egészségtelegebb-e, hogy a fővárosi középiskolai orvosoknak nincs megfigyelésük tüdőbajos diákokról?”

Mi a cikkiróval ellentétben azt óhajtanók, vajha ez egészségesnek bizonyult intézményt valamennyi közép-, sőt alsófokú iskolába behivatnók, hogy ne kellene a szülőknek aggódniok gyermekeik egészségeért az alatt az idő alatt sem, míg iskolában vannak. Az iskolaorvos orvosi segítsége csak hálánkra érdemes s megrovásra legföllebb akkor szolgáltatathatna okot, ha ezért a köteles segítségért külön megfizettetné magát, vagy ha orvosi segítségét a megengedhetetlen honorárium fejében ott is felerőszakolná, ahol arra semmi szükség sincsen. Ilyen vádat azonban a cikk nem foglal magában.

Egyébként szükségesnek tartottunk magunk részéről is megmondani nem a megtámadott iskolaorvos, hanem az iskolai higiénia szempontjából nagy fontosságú intézmény érdekében.

Szerk.

Kérelem a zombori hölgyekhez.

Alig egy évvel ezelőtt a zombori szabad lyceum jóvoltából a gyermekvédő liga kiküldöttjének felolvasását hallottuk. A szalmatűz magasan lobogtatta lángját városunkban. Az utcákon kicsiny vörös könyvecskével mentek végig Zombor legelőkelőbb hölgyei. Az idő elmúlt s a gyermekvédő liga a kereskedőkhöz fordult. A szalmatűz ide is átesapott. Így ment ez le a kunyhóig. S ime ma alig egy év múlva egy új lángot szeretnénk látni, de ne szalmatűz legyen ez, hanem örökké égő fátyla, mely bevilágítja nemes, fennkölt gondolkodásu szívüket. Ma, midőn az emésztő kór — a tüdővész — ezrivel szedi áldozatait, megindul az emberi szív. Könnyű azoknak, kik rendelkeznek a kellő anyagiakkal s felkereshetik az üditő vidékeket s mindig arra járhatnak, hol a citrom virul. De mit tegyenek azok, kik nem rendelkeznek anyagiakkal! Ezek, hölgyeim, nagy küzdelem árán esőben, fagyban házról házra járnak, kérve irgalmat és kegyelmet, míg a nagy ég megváltja őket szenvedéseiktől. Az emésztő kór a levegőben van. Önök, anyák, kik tudnak érezni gyermekeikkel s gyermekeikért s ezért fordulunk önökhöz.

tehetette, nem maradt otthon. A kivirágzott utcában öröm tanyáz az arcokon. Tekintés százfélé. Megható volt a sirbatétel, végezték a püspökök, papság, amely égő gyertyával, karíngben állt sorfalat. Megrázó hatása volt a zsoltár éneklése: De profundis clamo ad te Domine. A mélységből kiáltok, Uram, hozzád Jegyzőkönyvet irtak alá azután a tetemek átadásáról és átvételéről.

Mise alatt, most is, jó helyünk volt a templomban, a kripta fölött, padokban, melyekhez sok koszoru volt támasztva. Könnyen jutottunk emlékekhez.

Az esti kivilágításról sokat lehetne írni, mert nagyon szép volt az. Tűzbetűk, fényes gömbök, transparentek, áttetsző felirások, Pro Libertate, a mi szállóházunkon.

Sok német szót hallottunk Kassán, ami nem tetszett, nem emlékeztetett ez a kuruc időkre, kuruc ösökre.

Késmárkra mentünk azután ugyanazok, a havas hegyek aljába. A szél nem fujt, itt is kibonthatta szárnyait a pompa.

A regényesen fekvő városkába, készenlétben álló kocsik vittek be. Vonatkésés folytán az ünnepély végére jutottunk, de a polgármester bejelentette az ittlétünket. Az evangélikus

vallás szertartásai kevesebb időt vettek igénybe, mint a mieink. Halottjakkal hamarabb végeztek.

Megnéztünk mindent, az indóházi ravatalos vörös sátozt, az évszázados Thököly tornyos, bástyás, kőcimeres várában lévő is. végre az evangélikus nagy templomban felállított ravatalt is. Biborszínek, hermelin prémmel szegélyezett lepel, fejedelmi jelvények. A hamvak útján kapott koszoruk, lecsüngő feliratos szalagjakkal, betöltötték a templom két falának hosszát. Szép emlék. A koszoruk nem lettek megtépázva, csak egyes leveleket osztottak belőlük emlékül.

A vendéglői árak, úgy tűnt fel, a rendesekek voltak.

Ismételve néztem meg a fejedelem szarkofágját. A többi bujdosóhoz hasonlóképp márványból. Kékes színű baldachin alatt volt a templom jobb oldali részén, elég elől, a magas lépcsőzethez közel.

A koporsó oldalán, mint a kassai Rákócziénál is, kőbe van vésvé, hogy a hálás nemzet „I. Ferencz József apostoli király elhatározásából” hozta ide a hamvakat.

Csakhogy itthon vannak a drága hamvak, erősítőik és emlékeztetőik. Minél többen fognak idejárni, annál erősebb lesz a nemzet. Ugy legyen!

A közelmúltban sokan illetékesek és illetéktelenek — a Rákóczi ünnepek alkalmából — azt hangoztatták, vajjon nem lett volna-e helyesebb a rengeteg pénzt egy Rákóczi-szanatórium felépítésére fordítani? Nem akarjuk e kijelentést bővebben fejtegetni, de annyi bizonyos, hogy ingyenes szanatórium felállítása nagyon, de nagyon kívánatos. A hölgyek közt még ma is nagyon sokan szendélyes képeslevelező-lap gyűjtők. Nos, hölgyeim, ha a „jour“-ra mennek, nem vihetnének magukkal néhány képeslapot a „Szegény gyermek-polikliniká“-ról. Nemcsak hogy — 20 fillérért — egy művészies lapjuk van, egy sorsjegy birtokába is jutnak s egyszersmind hozzájárultak a szegény betegek gyámolításához. Hölgyeim, ha egy-egy jour alkalmából átlag 5 levelezőlapot adnak el, a tél folyamán óriási forgalmat csinálhatnak. Ama reményünknek adunk kifejezést, hogy sokan fordulnak a „Szegény gyermek-poliklinika“ igazgatóságához Temesvárra, kérve az említett képeslapok beküldését. S erről meggyőződést szerezvén, hálás szívvel fogunk gondolni a zombori hölgyekre.

Lelkészi beiktatás.

E hó 11-én iktatták be hivatalába Uj-szivácson Glöckner Károly ev. ref. lelkészt.

Már előző este ünnepi hangulat áradt a községben. Apraja-nagyja összesereglett a gözmalomnál, hogy részt vegyen az új lelkész tiszteletére rendezett zenés fáklyamenetben. Mikor a lobogó fáklyasor a paplak elé ért és elhelyezkedett, Müller Sándor tanító az egyházközség és Eimann Károly jegyző a politikai község nevében üdvözölte a lelkészt, ki meghatottan válaszolt a megtisztelő üdvözlésekre.

A beiktatás napján vasárnap fél nyolc órakor mozsárlövés jelezte a lovasbandérium és a kocsik gyülekezését, melyek a beiktatásra érkező Fernbach Károly főispán elé voltak kivonulandók. Nyolc órakor volt az indulás s a határszélen Bolez Henrik községi aljegyző üdvözölte a főispánt. Mikor a főispán és kísérete a tiszteletére felállított diadalkapun a kivonult tűzoltóság sorai között a községbe behajtott, mozsárlövésekkel és zeneszóval fogadták, a községháza előtt pedig Eimann Károly községi jegyző üdvözölte.

Fél tíz órakor a vendégek a községi előjáróság vezetése mellett a ref. egyház tanács-termébe mentek presbiteriális diszgyűlésre, majd tíz órakor a templomba a beiktatásra.

Az istentisztelet alatt Müller Sándor tanító vezetése alatt a dalárda énekelte az egyházi énekeket, az avató beszédet pedig a cservenkai ev. ref. lelkész mondta.

A beiktató istentisztelet után először Eimann Károly községi jegyzőnél pompás villásreggeli, azután a Freudfeld féle szállóban közeled volt, mely utóbbin mintegy 150-en vettek részt, köztük a főispánon kívül Tárcazy főbíró, Jeisel tb. főbíró és még számosan a szomszéd protestáns egyházközségekből.

A közeledben az egyházközség nevében Müller tanító, a pol. község nevében Eimann üdvözölte a lelkészt, a főispán pedig az új lelkészre és a község hazafias polgárait mondott felkészöntőt. Rakita László ósziváci plébános igazi keresztyén szeretettől áthatott beszéddel üdvözölte társát az urban. Prokópy Imre a zombori ág. ev. egyház nevében, Hetteszheim Henrik zombori vizsgálóbíró pedig a zombori reform. hívek nevében mondott reá felkészöntőt.

A lelkész hálás szívvel mondott köszönetet a kitüntető üdvözlésekért.

Fernbach Károly főispán d. u. 4 órakor távozott a sziváciak lelkes ünneplése közben.

H i r e k .

A király Budapesten. A király 20-án érkezik Budapestre. Népes lesz tehát rövid időre a királyi vár. A király budapesti tartózkodásának tartama iránt még nem határozott, de amint a Zichy gróf, a felség személye körüli miniszter a felség utasítása alapján már értesítette Wekerle miniszterelnököt, hogy három ünnepegen óhajt ott tartózkodása alatt részt venni, nevezetesen: a Szépművészeti Múzeum megnyitásán, az Andrássy-szobor leleplezésén és a Szent István-bazilika zárkőletételében. A miniszterelnök erre vonatkozólag a szükséges intézkedéseket is megtette, amennyiben értesítette az illető testületeket illetőleg hatóságokat, hogy a jelzett időre az ünnepegeket készítsék véglegesen elő, hogy az első felszólításra azonnal megtarthatók legyenek.

Személyi hir. Báró Leithner Ernő cs. és kir. vezérőrnagy, a 63. gyalogdandár parancsnoka a cs. és kir. 23. gyalogezred itteni zászlóaljának megszemlélésére tegnap este városunkba érkezett. A helybeli tisztikar tiszteletére tegnap este az „Elefánt“ szállodában társas összejövetelt rendezett.

Megbízás. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a gör. kel. szerb patriarcha hatósága alá tartozó újvidéki főgimnáziumhoz az 1906/1907. évre az állami felügyelet gyakorlásával Margalts Ede dr. budapesti egyetemi tanárt bizta meg.

Kinevezés. A szegedi kir. ítélőtábla elnöke Szondy Istvánt, városunk aranyifjúságának egyik kedves és rokonszenves tagját a zombori járásbíróshoz díjtalan joggyakor-nokká nevezte ki. Az új joggyakorok már az esküt letette. Gratulálunk!

Főtanfelügyelő körutja. Zundl Péter egyházmegyénk főtanfelügyelője hosszabb iskolalátogatási körutra indult. Ezen útja alkal-mával fogja felszentelni Szépliget község új iskolaépületét is.

Bácskai földink diadala Kassán. A kassai szenthubertusz versenyen az első díjat 60 lovas közül ifj. Karácson Pál honvédhuszárhadnagy, bácskai földink nyerte el.

Gazdasági tudósító. A földmivélségi miniszter Baja törvényhatósági joggal felruházott város területére Weidinger Dezső bajai lakost gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

Hírek az egyházmegyéből. Bakota Péter, Muhi András, Oroszi János és Mányi János Magyarokanizsán tanítóknak megválasztattak. Horváth Ilona szenttamási tanító-nővé kineveztetett.

A tanítók fizetésrendezése. Mint a legbiztosabb forrásból értesülünk, a tanítók fizetésrendezése teljesen befejezett dolog Wekerle pénzügyminiszter egy reform-tervezetről beszélt a pénzügyi bizottságban. Amde arról, hogy a minimum 2000 korona lesz, szó sincs, de ezt az ország pénzügyi helyzete sem engedné meg.

Kegyuri bizottsági ülés. Zombor város rom kath. kegyuri bizottsága vasárnap délelőtt fél 12 órakor a városháza nagytermében ülést tartott. Az ülésen a kegyuri bizottsági tagok választás útján betöltötték az üresedésben volt egyházzogondnoki pénztárosi állást. Beadatott az állásra 4 kérvény. Megválasztott Sztrilich Sándor nyug. kir. telekkönyvvezető 25 szavazattal. Paresetich Mihály 4, Krusetz János 3 és id. Donoszlovits József 1 szavazata ellenében.

Nagylelkű adomány. Schweitzer József kaloecai prelátnak a zombori karmeliták rendháza költségeinek részbeni fedezésére tizenötezer koronát adományozott.

Megbízás. Gyarmathy Ferenc elhunytával megüresedett szentfűlöpi jegyzői állás betöltéséig Szemző Károly hódási főszolgabíró Késmárky Géza paripási aljegyzőt helyettesítette.

Fényes teaestély. Molnár Károly, az agrár bank igazgatója és neje új uri házuk fölavatása alkalmából f. hó 10-én, szombaton este 8 órakor fényes teaestélyt adtak, melyre városunk előkelő társadalmából az alábbiak voltak hivatalosak: Alföldy Gedeon, neje és leánya, Alföldy Árpád, Arnold Sándor, Baky Elek és neje, Balogh Ernő és neje, Bikár Nenád és neje, Birvalszy György, özv. Csibás Benőné és leányai, Drakulits Pál, neje és leánya, Eperjessy Béla és neje, Falcione Árpád és neje, Falcione Lajos, Falcione László, Fernbach Károly és neje, Hauke Imre és neje, Herczegh Sándor, Heine Albert, neje és leánya, Hübner Gyula, Jeisel Henrik, Jolánkay Vilmos és neje, Karácson Gyula, neje és leányai, ifj. Karácson Gyula, Késmárky Béla, Koczkar Zsigmond, neje és leányai, Konyovits Antal, Lallosevits Jakab és leánya, Lallosevits György, Lallosevits István, Lederer Pál, id. Mihályi János, neje és leánya, Mikosevits Kanut és neje, Moldován Lajos, Novák Elemér, Pavlovits Simon és neje, Poór Béla, özv. Poór Józsefné és leánya, Plausich Aladár, özv. Rudits Mihályné, Szakáll Margit, Scultety Ferenc és neje, Szemző István és neje, ifj. Szemző István, Szemző Károly és neje, özv. Sztipits Mária, Szabovlyevits Dusan, Tárcazy Dezső, báró Vojnits István, ifj. Vojnits István, neje és leánya, Zátanyi Dezső, Zsigmond János.

Fizetésjavítás. A kulai rom kath. iskolaszék a múlt szerdán délelőtt megtartott ülésén mind a 8 hitfelekezeti tanítójának törzsfizetését évi 1300 koronában állapította meg.

Zombori műkedvelő fényképező egyesület. A zombori műkedvelő fényképezők f. hó 11-én egyesületté tömörültek. Az alakuló közgyűlésen véglegesen megállapították az alapszabályokat s megerősítés végett fötterjesztik a belügyminiszterhez. Megalakult a tisztikar is. Elnök dr. Lallosevits János ügyvéd, titkár Krump Vilmos felső kereskedelmi iskolai tanár, pénztáros Vujevich Alajos takarékpénztári tisztviselő. Választmányi tagok: Alföldy Flóra, Baumann Nándor, Bikár Lyubomir, Schwerer Sándor, Szántó Károly. Számvizsgálók: Alföldy László, Fehér István, Illin Dezső. Tagsági díj évi 5 korona. A tagok Fehér István drogueriájában (Kossuth Lajos utca) 5% árkedvezményben részesülnek. Az egyesület a tagok számára folyó hó 24-én szombaton délután fél 6 órakor bemutatókkal egybekötött előadást tart.

A baja-báttaszék-pécsi vasútvonal a megvalósulás küszöbén áll. A szóban forgó 68 6 km. hosszú vonal építési költségeihez Pécs városa 400.000 koronát, Baranya vármegye 250.000 koronát és több érdekelt község 500.000 koronát szavazott meg.

A Napközi Otthon működése. A zombori Napközi Otthon Egyesület október 23-án tartott közgyűlésén elhatározta, hogy az 1906-7. évben 100 gyermek élelmezéséről fog gondoskodni telekezeti különbség nélkül. E célra 1200 koronát vett föl a költségvetésébe. E határozat szerint a humánus egyesület f. hó 8-án kezdte meg ez idei működését 100 gyermek élelmezésével. Ez alkalommal a tagok majdnem teljes számban megjelentek s külön adakozásaikkal is hozzájárultak az egyesület áldásos működéséhez. Dr. Alföldy Gedeonné elnöknő, kinek nemeslelkű buzgalma rövid idő alatt ily szépen fölvirágoztatta ez emberbaráti intézményt, a megnyitó ünnepen 12 drb nagy-nagy mákos kalácsot osztott szét a szegény éhező gyermekek között.

Jóváhagyott alapszabályok. Az apatini kereskedő-ifjak otthona alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

Esküvő. Löwy Adolf folyó hó 11-én esküdött örök hűséget Stein Janka kisasszonynak Újvidéken.

Városi közgyűlés. Zombor szabad királyi város törvényhatósági bizottsága november hó 15-én (csütörtök) délelőtt 10 órakor rendkívüli közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. M. kir. belügyminiszter intézvénye a csendőrszolgálatnak a város területén leendő szervezése tárgyában. 2. A bíráló választmány jelentése, melylyel a jövő évi legtöbb adót fizető városi bizottsági tagok névjegyzékét bemutatja. 3. A város polgármesterének előterjesztése az időközben elhunyt bizottsági tagok helyeinek betöltése iránt. 4. A városi tanács előterjesztése a Schweidel-szobor körüli rács elkészítése tárgyában. 5. A zombor-onoplyai műutnak vállalkozótól leendő átvételére és a leszámolás megejtése. 6. A Koczik-féle árvaház megvalósítása céljából kiküldött bizottság jelentése illetve javaslata az árvaház felépítése tárgyában. 7. Felső kereskedelmi iskola felügyelőbizottságának előterjesztése a felső kereskedelmi iskola igazgatója és tanárai fizetésének állami segélylyel leendő kiegészítése tárgyában. 8. János Gusztáv kérelme a régi csendőrlaktanya bérletének 1907. május 10-ig leendő meghosszabbítása iránt. 9. Zomboresevit György közlése a bírósághoz 4 heti szabadságidő engedélyezése iránt. 10. Rómer Manó városi irodatistát kérvénye fizetési előleg iránt.

A telekkönyv reformja. Az általános polgári törvénykönyv tervezetének előkészítésére ujonnan alakított bizottság Polónyi Géza igazságügyi miniszter rendelkezése következtében működését a december 3-ára össze hívott értekezlettel kezdi meg. A miniszter a bizottság működését mindenképp a telekkönyvi intézmény reformja érdekében óhajtván hasznosítani, első sorban a tervezet további tárgyalását előkészítő munkálatnak az anyagi jogra vonatkozó és azzal kapcsolatos elvi kérdéseit szándékozik megbeszélés céljából a bizottság elé terjeszteni. Minthogy ezek a kérdések a telekkönyvnek célbavett reformjával kapcsolatban közvetlenül érdeklők a gazdaközönséget is, az igazságügyi miniszter kívánatosnak tartja, hogy a kérdés megvitatásában a gazdaközönség érdekeinek képviselőitől hivatott testületek is gyakorlati tapasztalataik értékesítésével kiküldöttjeik útján részt vegyenek. A miniszter az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet már föl is hívta delegáltjainak kiküldésére, ami az egyesület tanácsülésében fog megtörténni.

A fékező halála. E cím alatt lapunk múlt számában megemlékeztünk, hogy Nuber Keresztély vasuti fékezőt a verbázi állomásnál a vonat elgázolta s a jobb lábát teljesen összeroncsolta. A szerencsétlen fékezőt beszállították a szabadkai kórházba, ahol elvérzés folytán kiszüvedett. Hozzáartozói holttestét a szabadkai kórházból Ujverbászra szállították, ahol nagy részvét mellett adták át az örök enyészetnek.

Durva erkölcsök. Bajáról írják: Egyik este több vendég ült a Tarnai-féle kocsmában. Az utcán, az ajtóban megállott két molnárszegéd és kijelentették, hogy aki elsőnek kilép, azt leszúrják. Szerencsétlenségére Szeile János molnár ebben a pillanatban kilépett az ajtón. A két legény — Tóth Lajos és egy másik molnárszegéd — a sötétben a kilépő alaknak rohantak, legyűrték és megszurkálták. Négy szurást ejtettek rajta. Egyet a hasába, egyet a mellébe és egyet a lapockájába. A véres esetről értesítették a csendőrséget. Szeile Jánost súlyos sérüléssel apólják.

A hosszú nyelv büntetése. Obecséről írják: Sok asszony nem tud parancsolni a nyelvének és ezzel néha komoly bajt szerez magának. Így járt Bessenyi Andrásné is aki az egyik külvárosi tanítóhoz állított be főpuskaporozva és olyan esetepatét rögtönzött ott gyermeke miatt, hogy a csudára összeszaladtak a szomszédok. A dühös asszony nyelvvelése közben becsületében is megsértette a tanítót, amiért az följelentette a járásbírósnál. Folyó hó 7-én volt a tárgyalás Ötvös bíró előtt, aki a tanak vallomása alapján Bessenyiné 3 napi elzárásra, 60 korona pénzbírságra és a perköltségek viselésére ítélte el. Az ítéletben a magáról megfélekedett asszony meg nyugodott.

A sorozások eredménye. A legutóbb megtartott sorozások alkalmával a kulai járás területén összesen 1153 állításköteles volt; ezek közül a hadkötelezettség teljesítésére alkalmasnak találtatott 263, távol maradt 185, alkalmatlan volt 705.

Tehervonatok összeütközése. A zombori állomáson, az épülő obcese—zombori vonalhoz szerelvény-szállító vonatba beleütközött a múlt héten az Ujvidék felé megindított tehervonat. Az összeütközés következtében hat kocsik kisiklott. A pályatesten fekvő kocsik miatt a beérkezett gyorsvonat nem állhatott az állomáshoz. Emberéletben nem esett kár.

Beszakadt gabonaraktár. Nagy szerencsétlenség történt múlt csütörtökön Bajmokon, amelynek emberélet is esett áldozatul. A szerencsétlenségről a következő tudósításunk számol be: Bajmokon a főúton van Fischer Lipót fakereskedő nagy kétemeletes magtár-épülete, amelyet Braun László zentai gabonakereskedő bérelt, aki a Leszámitoló bank részére vette a gabonát Bajmokon és környékén. Az óriási magtárba 20000 métermázsza gabona raktározható el. Most körülbelül 9000 métermázsza zab és buza volt a magtárban. A szerencsétlenség napján d. e. 11 órakor, amikor éppen a hetivásáron vásárolt gabonát vette át a cég egyik alkalmazottja, iszonyú reccsenéssel beszakadt a második emeleti raktár és magával rántva a padlást és tetőt, átszakította az első emelet padozatát és a rengeteg mennyiségű gabona a földszintre zuhant.

Öt ember volt a magtárban, akik közül három közel lévén a nyitott ajtóhoz — azon kiugrottak. Egy ember esodálatos módon menekült meg. A leomló gabonátömegben ugyanis folyton fölfelé kapaszkodva, valahogy levegőhöz jutott és így súlyosan megsérülve ugyan, de élve került ki a veszedelemből. Nagy Károly fiatal pacséri földesgazdát a gabona eltemette és csak öt órai munka után találták meg állóhelyzetben a hulláját.

A szerencsétlenség színhelyére rendkívül sok nép sereglett, a hatóság azonnal elrendelte a gabona kilapátolását és a száz és száz méter gabona ott van nagy rakásokban az udvaron és az utcán. A nagymennyiségű gabonát most száz és száz munkáskéz szedi zsákokba és szállítják az ujonnan bérelt raktárba. A vizsgálat megindult annak kiderítésére, hogy kit terhel a felelősség a nagy szerencsétlenségért.

Kifosztott pénzeslevél. Egy évvel ezelőtt Horovitz németpalánkai kendergyári igazgató egy pénzeslevelet adott föl a szerbiai Leszkovác városban lévő bevásárlójának. A pénzeslevél megérkezett ugyan, de a levélben lévő 5000 korona hiányzott. Ahelyett papírszeletek voltak a borítékba téve. A vizsgálat kiderítette, hogy a pénzeslevélborítékot, azalatt, míg az utat Németpalánkáról Leszkovácig megtette, ügyesen felbontották, a pénzt kivették, majd ujólag lepecsételték és így jutott a címzett birtokába. Tanak előtt bontván föl a levelet, kétségtelemű vált, hogy a pénzt valamelyik postai alkalmazott tulajdonította el. A magyar postaigazgatóság nagy apparátussal indította meg a vizsgálatot s konstatálták, hogy a pénzeslevelet azután dézsmálták meg, miután már a magyar határt elhagyta. Így Horovitz a szerb államkincstárral szemben támasztott keresetet, mely már a tettes nyomában is volt. Hosszas huza-vona után a szerb postaigazgatóság megtagadta a kár megtérítését, azzal okolván meg eljárását, hogy a gyanúsított tettes tagad és rábizonyítani nem lehet és megjegyzi, hogy a zimonyi postahivatalnál a szóban forgó pénzeslevél átutalásánál formahiba történt.

Furcsa sport. Balázs Lajos topolyai legény nagyon szeretett lövöldözni. Miután azonban Topolyán ez időszert még lövöld, ahol ezen szép sportot gyakorolni lehetne, nincs, úgy segített a dolgon, hogy az utcán, igaz, hogy egy kissé emelkedettebb hangulatban a járőreket vette célba. Szerencsére a rendőrök idejében közbe vetették magukat és a lelkes sportlévél ártalmatlanná tették.

Szanatóriumi Naptár. Gyönyörű könyvet küldött nekünk mutatónak a József kir. herceg Szanatorium Egyesület. Volóságos re-

meke a könyvkötő magyar iparnak. A szép vászonkötés előlapján van az egyesület emblémája a kígyóval küzdő gladiator, amely művészi képen tünteti föl az emberiség küzdelmét a tüdővésszel. Tartalma pedig egyesíti a legelső írókat: Szabolcska, Endrődy, Szávay, Bereczik, Jászay Mari, Abonyi, Prohászka püspök, Vámbéri, Somló, Szomaházi, Lipsey, Dalmady, Hevessi, Sass Ede stb. novellái, versei, cikkei fognak az olvasó gyönyörűségére szolgálni. Illusztrációi gyönyörűek, valóságos diszkiadássá téve a naptárt, mely bátran lehet minden szalon asztalnak ékessége. Mivel naptár minden háznál kell s mivel oly magasztos szép célra adja ki az egyesület, ajánljuk, rendelje meg mindenki a Szanatóriumi Naptárt. (József kir. herceg Szanatórium Egyesület Budapest, IX., Lónyay-utca 47.) A megrendelő még abban a kivételes kedvezményben is részesül, hogy a Naptár 2 koronáért egy 2000 korona értékű igen bájos nyereményeket nyújtó sorsolásban vesz részt, melynek sorsolását halogatás nélkül március hó 30-án okvetlen megtartják.

Öngyilkos asszony. Gönczöl Teréz 31 éves szabadkai asszony, ki már 2 esztendeje tüdővésszel szenvedett, a múlt héten kutba ugrott. Mire a házbeliek észrevették, csak holttestét húzhatták ki a kutból.

Kisvárosi idill. Egy városka hírlapjának apróhirdetési rovatában a következő házassági ajánlat látott napvilágot:

„Házasság. Anyósomat nem vagyok hajlandó többé a házamban tartani. Ez uton keresek megfelelő férjet részére. Ajánlatokat X. J. címen továbbít a kiadóhivatal.”

A városka nevetett a dolgon, mert mindenki tudta, kire vonatkozik a hirdetés. Néhány nap múlva az udvariatlan vő ugyanott csak apróhirdetés útján kapott választ. Hangzott pedig a válasz a következőképpen:

„X. J. ur jóakaratu gondoskodásáért fogadja köszönetemet, hogy férjet akar nekem szerezni. Az illetőnek azonban nem szabad hazugnak és csalónak lenni, nem szabad pincérnöket éjjel, mint menyasszonyát bemutatni, nem szabad hamis haját viselnie kopasz koponyáján, ki nem fizetett éjjeli zenéket sem szabad rendeznie és sulyt helyezek arra, hogy a környékbeli gyerekek ne mutassanak ujjal reá. Ha e feltételeknek nem tud eleget tenni, nem megyek hozzá. N. N. asszony.”

Most az anyós pártján vannak a nevetők.

Érdekes Könyvtár (Rejtvényvilág) a címe egy, a maga nemében egyedül álló szépirodalmi folyóiratnak. Érdekes tartalma dacára előfizetési ára egész évre csak 2 korona. „Rejtvényvilág” állandó ingyenes mellékletének minden egyes megtejtője, kivétel nélkül, értékes könyvjutalmat nyer. — A napokban megjelenő újévi füzetet bárkinek ingyen és bérmentve küldi „Érdekes Könyvtár” kiadóhivatala, Budapest, V., Kálmán-utca 2.

Értesítés. A gőzgépezők és kazánfűtők legközelebbi képesítő vizsgái Szegeden december hó 2. napján délelőtt 9 órakor a Szeged alsóvárosi új vízmű telepen fognak megtartatni. A vizsgálati kérvények kellően felszerelve a m. kir. ker. iparfelügyelőséghez (Tisza Lajos körút 9.) küldendők be.

A cognac mint szépítő szer. Margit olasz királyné tudvalevőleg a legszebb uralkodónok egyike Európában, arcbőre rendkívül tiszta és csodálatosan lágú és sima. Az osztrák-magyar nagykövetség attaséja nemrég bókot mondott erre nézve a királynénak, aki mosolygva azt felelte, hogy arca üdőségét egy földijének, az Esterházy cognacnak — mely tiszta bordástilalom — köszönheti, amelyet rendszerint este lefekvés előtt szokott használni. Oh felség, mondotta erre a diplomata, ez a dolog nagyon meglep engem, mert szép honfitársnőimtól mindig azt hallottam, hogy semmi sem rontja meg úgy és teszi olyan keménynyé a bőrt, mint az alkohol. Meglehet, felelte a királyné, de én az Esterházy cognacal nem az arcomat, hanem a torkomat nedvesítem.

Színház.

A szolid, kissé vizenyős és szigorúan a „esaládi műsor“ keretében mozgó darabok fajtájából való a csütörtökön bemutatott **A nap hőse** című bohózat. Csupa ismert helyzet és a Scribe boszorkánykonyhájából való fogás, feleresztve egy csomó igazi német ízű, tehát némileg nehézkes vice!, szóval hamisítatlan polgári koszt. A nap hőst azonban nem a cimszerep lanyhán játszó megszemélyesítőjében, hanem Révész bájteli Lolájában találtuk meg, aki filigrán hangjának ügyes kezelésével, a „nagy“ Zsazsára emlékeztető énekmodorával, de mindenekelőtt fürge és fel tünően graciózus táncával bőven rászolgált azokra a zajos tapsokra, melyekkel a telt ház ugyszólván minden egyes jelenésénél elhalmozta. Molnár kissé édeskés Agatheája helytel közszel tulságosan elütött az erélyes anyós közismert typusától, ellenben Sik Emilje pompás, egyöntetű alakítás volt.

A pénteken harmadszor megismételt **Gül-Baba** előadása messzire alul maradt a bemutatónak, ami aztán a szöveg botrányos szegényességét és a zene kirívó ürességét még érezhetőbbé tette.

Szombaton **A postás fiu és huga** című énekes bohózatot elevenítették fel, simán leperdülő, élénk előadásban. A siker oroszlán része most is Révész Ilonkát illeti, akinek ez volt eddigéig legjobb és egyéniségéhez szinte hozzánőtt szerepe, amely szerencsére híján van A nap hősből éppenséggel nem előnyösen ismert francia és angol dal-betéteknek, úgy hogy ezuttal zavartalan élvezettel gyönyörködöttünk társulatunk e kedvelt tagjának kiváló és a kényesebb izlést, a fokozott követelményeket is kielégítő alakításában. A cimszerepben részese, de egyébként is mindenben méltó partnerere volt neki Szalóki (Felhő Muki), aki nemcsak nálunk kissé szokatlanul alapos szereptudásával lepte meg kellemesen a nagyszámú közönséget, hanem komikus venájának kifogyhatatlan kincseivel is. Sik törül metszett bárója teljes illúziót keltett, Remetét azonban nem tenném meg máskor a Budapesti Híradó szerkesztőjének, hanem elhelyezném valahol a nyomdában — korrektornak, ahol aztán ebben az új minőségében, csendes szemlélődésben és őszinte beismerésben a sajtóhibák mellett mostani játékának durva fogyatékoságait is korrigálhatná. —e.

Milyen gödröt ássunk a gyümölcsfák alá?

A gazdasági növénytermelésnek egyik főfeltétele az is, hogy a talaj a belé kerülő növények igényeihez képest kellő művelésben részesüljön.

A rosszul művelt talajban — bármilyen jó mag, vagy bármilyen kedvező időjárás is érje a növényeket — mindig csak rossz termés várható.

Számos példák közül csak egyet említünk meg, mit az idén tapasztaltunk s amely eléggé megvilágítja a jól művelt talaj előnyeit.

Az egyik puzdaságban már tél elején szántották mélyen a talajt tengeri alá, tavaszkor pedig keverő szántás és boronálás után kellő időben vetették el a mag; a másik hasonló talaju gazdaságban csupa takarékoságból (mivel 200 holdról volt szó) csak feltörték a talajt s tavaszkor fogasboroná után kellő időben vetették el a jó magot. Rövidre fogva a dolgot: az eredmény az lett, hogy a rosszul művelt talajban igen rossz eredményt értek el az idén, amikor tudvaleg a tengeri általában igen jó termést eredményezett. A

rossz termés eredményének oka nem más tehát, mint a rossz talajművelés, vagyis a sekély szántás; ha ezt a munkát elhibázzuk, akkor azt nem pótolhatjuk nyári kapálásokkal.

Igy van ez a gyümölcsfáknál is; mert ha az ültetés előtt nem ássuk kellő mélyen és szélesen a gödröt, (főképpen ott, ahol a talaj nem műveltetett, akkor semmiesetre sem lehet arra számítani, hogy a fa növekedjen s teremjen.

Minden növény elsősorban gyökerei útján táplálkozik a talajból, de csak úgy, ha a talajban lévő szerves és szervetlen anyagok feloldódnak. Az anyagok feloldását, ezek széfbomlását a nedvesség, a levegő és világosság segíti elő, ha tehát a talaj nincs kellőleg lazítva, akkor az említett elemek nem juthatnak kellő mértékben a talajba s így a talaj tápláló értéke, illetve ereje igen csekély.

Kétszeresen szükséges a gyümölcsfák alá a talajt mélyen művelni, mert az nem egy, de több évre szól. És aztán ha a talaj kellő mélyen van lazítva, akkor hamarabb verhet gyökere a fa, hamarabb szilárdul a talajhoz, erősebb, életrevalóbb a növekedés, mert terjednek a gyökerek, egészséges, ellentállóbbá válik, s ami fő, hamarabb fordul termőre. A mélyen lazított talajba mélyebben juthat a téli nedvesség, s ha a nyári szárazság bekövetkezik, kevésbé van kitéve a növény az elszáradásnak, mert az altalaj bőven van ellátva nedvességgel, amiből a növény kellőképpen táplálkozhatik is. A gyümölcsfáknál nemcsak mélyen, de szélesen is kell a gödröt ásni, mert legtöbb gyümölcsfélének gyökerei első időben nem lefelé, hanem inkább szétterülve fejlődnek. Minél lazább a talaj, annál könnyebben fejlődhetnek a gyökerek s így már első időben biztosítva van a fa élete, nem száradhat ki és a szélvihar sem döntheti ki egykönnyen. A gyümölcsfa gödrének rendszerint 1 méter széles és ugyanolyan mélységűnek kell lenni, melynek ásása alkalmával arra kell törekedni, hogy a feltalaj külön csomóba hanyassék az altalajtól, vagyis hogy az első két ásónyom földet a gödör jobb-, a másik két ásónyom földet pedig a baloldalára kell vetni.

Végül igen ajánlatos az ültetés előtt legalább 10 nappal a gödröket megásatni, hogy így a belőle kikerülő talajt kellőleg átjárhassa a levegő és esetleg nedvesség; de legjobb ha a tavaszi ültetés alá már őszkor ássuk meg a gödröket.

Csérer Gyula.

Szerkesztői üzenetek.

Z. Z. A verseket megkaptuk. Köszönet. Legközelebb véleményt mondunk róluk.

Dr. R. né, Zombor. A kérdéses tiszteletpéldány ügyében még nem intézkedhettünk. Legközelebb vesszük számba a tiszteletpéldányra jogosultakat.

HIRDETÉSEK.

Hungária fürdő

A fürdők használati ideje 1906. évi szeptember hó 1-től.....

Mindennap reggeli 6 óráig kezdve esti 6 óráig a nagyközönség rendelkezésére áll.

||| **Gözfürdő:** |||

Urak részére mindennap déli 1 óráig : kedden délután is. :

.. Hölgyek részére .. hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton d. u. 2-től 6 óráig.

A kádfürdőket hölgyek és urak mindennap, vasárnap d. u. kivételével használhatják.

Diákjegyek csak kedden és iskolásleányok részére fürdőjegyek csak szerdán d. u. adatnak ki.

Allandóan friss viz folyik.

Masseur, tyukszemvágó, fodrász a fürdőben.

Telefon. Ujságok.

Legnagyobb tisztaság és kényelem.

Bérelni a fürdő-fodrásznál bármely naptól fogva lehet. A fürdőárak a jegyelárusítóknál és Zsulyevits Mihály fürdő-fodrásznál megtudhatók.

Nagy élesztő-, szesz- és aether-gyár a megyében.

Szabadkán 300,000 korona alaptőkével napi 15—20 mm. sajtolt élesztőt és 10 hekto aethert termelő gyár részvénytársaság alapítottatik.

Egy részvény ára 200 korona, melynek 10 százaléka vagyis részvényenként **20 korona,** továbbá **5 korona** alapítási költség a jegyzés alkalmával kifizetendő s illetve postautalványon a „Szabadka és Vidéke“ pénztintézethez beküldendő. Jegyzések még elfogadtnak.

Az alakuló közgyűlés határnapja hirlapilag fog közzététetni.

Az alapítók:

5—3

Grüner Adám bankigazgató, **Erdős Ignác** élesztőgyáros, **Dr. Klein Adolf** orvos, Szabadka. Bécs. Szabadka.

Mészáros Gábor magánzó, **Dr. Dömötör Miksa** orvos, **Lengyel S.** kereskedő, Szabadka. Szabadka. Szabadka.

Schaffer Adolf földbirtokos, **Dr. Klein Mátyás** ügyvéd, Szabadka. Szabadka.

Több jó karban levő
csinos es vendéglők vagy
kávéházakba alkalmas

petroleumlámpa

egyenként vagy csoport-
ban **eladók**

Szemző Gyulánál

3-3

Zomborban.

Hirdetmény.

Topolya község jegyzői irodájában
egy az adóügyekben teljesen jártas
szakképzett egyén 80 korona havi di-
jazás mellett két hónapi időre alkalmazást nyerhet. Felhivatnak mindazok,
kik alkalmazást nyerni óhajtanak, hogy
szakképzettségüket igazoló okmányaikat
akár levélben, akár személyesen alulirt
jegyzőnek mielőbb mutassák be.

Topolya, 1906. november hó 7-én.

Jedlicska Mihály,
jegyző.

1639/1906. szám.

Árverési hirdetmény.

A Csátalja község tulajdonát képező községi nagykorcsma és mézszárszék épületek 1907. évi január hó 1-től 1909. évi december hó 31-ig terjedő három évre **1906. évi november hó 20-án d. e. 10 órakor** megtartandó nyilvános szóbeli árverés útján a község ház tanácstermében bérbe fog adatni.

Az egy évi haszonbér kikiáltási ára 500 korona, melynek 10%-a az árverés megkezdése előtt a községi bírósághoz letéteményezendő.

Csátalján, 1906. november hó 8-án.

Szilvássy György, **Pencz József,**
jegyző bírósági.

8271/kig. 1906.

Pályázati hirdetmény.

Lemondás folytán Topolya községben üresedésbe jött községi két irnoki állásra pályázatot hirdetek. Ezen állások javadalmazása egyenként 1000—1000 korona.

Felhivatnak a pályázni szándékozók, hogy pályázati kérvényeiket a vármegyei 6/1887. számú szabályrendelet 9. §-nak megfelelőleg sajátkezűleg írva, eddigi működésüket igazolva **hozzám folyó évi november hó 30-áig** annyival inkább terjesszék be, mivel később érkezők figyelembe vételni nem fognak.

Választási határidő utólag fog kitűzteni.

Topolya, 1906. november hó 9-én.

Császár,
főszolgabíró.

2-1

SZAKVÉLEMÉNYEK

a z

ESTERHÁZY COGNACRÓL:

A m. kir. műegyetem borászati laboratóriuma által hivatalosan megejtett és
: : : : : általunk tudomásul vett vizsgálatok alapján az : : : : :

Esterházy cognacot

betegjeinknél alkalmaztuk és azt sikeresen használva mint kitűnő minőségűt
es a francia Cognacokkal vetekedőt a legjobban ajánlhatjuk.

Dr. Tauffer Vilmos,
egyetemi tanár.

Dr. Stiller Bertalan,
egyetemi tanár.

Dr. Réczey Imre,
egyetemi tanár.

Dr. Pertik Ottó,
egyetemi tanár.

Dr. Kétly Károly,
egyetemi tanár.

Dr. Angyán Béla,
egyetemi tanár.

Dr. Poór Imre,
kir. tanácsos, egyetemi tanár.

Dr. Báron Jónás,
egyetemi tanár.

A Z

ESTERHÁZY COGNAC

MINDEN ELŐKELŐ FŰSZER és CSEMEGEKERESKEDÉSBEN
KAPHATÓ.

12-2

Kitüntetések:

Arad
Pozsony
Budapest
Lovrin
Veszprém
Nagybeeskerek
Panesova
Szatmár
Nagyvárad
Zenta
Temesvár
Szófia
Bécs
Belgrád

**Állami nagy arany-
érem.**
Számos aranyérem,
díszoklevelék, tiszte-
letdíjak.

Az ország **első** és **legnagyobb**
emdeni liba tenyészet!

Angol emdeni libák

darabonként 16 koronáért,

Sárga orpingtonok

importált angol telivér ivadékok, **kakas 10 kor.,
tyúk 8 koronáért** állandóan kaphatók

REITTER OSZKÁR

főkapitánynál

6-2

NAGYBECSKEREKEN.

Keltető tojások!

1907. január 15-től kezdve

sárga orpingtonoké | **darabja 70 fillér.**
fehér orpingtonoké |

Teljes biztos rázásmentes csomagolás **dijtalan.**

Előjegyzések már most elfogadtatnak.

Házeladás.

Zomborban
Apatini-utca 28. számú
∴ ház szabad kézből ∴
eladó.
∴ ∴ ∴ Bővebbet ∴ ∴ ∴
Sztrilich Zsigmondnál,
Zomborban. 3-2

Valódi
karlócai szőlő-ürmös
literje 80 krajcár.
Három éves rizlingi bor
literje 40 krajcár.
Tavali baranyai asztali bor
literje 32 krajcár.
Kapható: 3-3
Özv. VÖRÖS ISTVÁNNÉ
déli gyümölcsüzletében
ZOMBOR, Posta-utca.

„FORTUNA“

VÁSÁROLJON
SZERENCSE-
OSZTÁLYSORSJEGYET

HERCZOG TESTVÉREK
BANKHÁZÁBAN ZOMBOR.

Egy egész 12 korona, egy fél 6 korona, egy
negyed 3 korona, egy nyolcad 1-50 korona.

Huzás már november 22. és 23-án.

4-2

ITT MEGRENDELHETŐK:

VÁLTÓK
GYÁSZLAPOK
SZÁMLÁK
LEVÉLFEJEK
NÉVJEGYEK
ELJEGYZÉSI ÉS
ESKETÉSI KARTYÁK
SÍMA- ÉS
DOMBORNOMATU
MONOGRAMMOK

BITTERMANN NÁNDOR és FIA

KÖNYV- ÉS KONYOMDAI INTÉZETE

ZOMBORBAN

A VÁRMEGYE PALOTÁJÁBAN.

KÖZSÉGI NYOMTATVÁNYOKBÓL NAGY RAKTÁR.

PAPIR- és IRÓSZEREK
A BEVÁSÁRLÁSI ÁRON.

KÖNYVKÖTŐMUNKÁK ELFOGADTATNAK

ÉS A
KIÁLLÍTÁSI ÁRON SZÁLLÍTTATNAK.

TELEFON SZÁM: 18.

A „BÁCSKA“ KIADÓHIVATALA.

ITT MEGRENDELHETŐK:

HIRLAPOK
MŰVEK
NAPTÁRAK
TÁBLÁZATOK
FALRAGASZOK
KÖRLEVELEK
TÁNCVIGALMI
MEGHÍVÓK
TÁNCRENDK
ÉTLAPOK